

lokakuussa 2004 ilmestyi kauan odotettu Iso suomen kielioppi. Tutkijoille ja opettajille se tarjoaa ajantasaisen yleiskatsauksen suomen kielen deskriptiiviseen tutkimukseen. Kieliopin tieteellisiä arvioita joudumme teoksen laajuuden takia vielä jonkin aikaa odottamaan, mutta jo nyt teos on herättänyt vilkasta keskustelua julkisuudessa. Keskustelu on vellonut normatiivisen ja deskriptiivisen kieliopin suhteen ympärillä. Suomen kielen ammattilaisen näkökulmasta vaikuttaa auttamatta siltä, että on puhuttu asian vierestä: Iso suomen kielioppi on deskriptiivinen — kuten valtaosa suomen kieltä koskevasta tutkimuksesta — eikä ota kantaa normeihin tai normatiivisen kieliopin tarpeellisuuteen. Maallikkoja kysymys normatiivisesta kieliopista ja sen suhteesta kielen deskriptioon kuitenkin kiinnostaa. Pitäisikö tämän kysymyksen kiinnostaa myös kielen ammattilaisia enemmän?

Suomen kielen ammattilaisten koulutuksen painoalat ovat muuttuneet viime vuosikymmeninä: esimerkiksi kielen käyttöä ja tekstien ja diskurssien rakentumista opetetaan aiempaa laajemmin; samoin on lisääntynyt teoreettisten suuntausten mukaan eriytynyt opetus. Normatiivisen kieliopin osuus koulutuksessa on sen sijaan merkittävästi vähentynyt. Nämä koulutuksen sisällölliset muutokset heijastuvat myös Virittäjälle tarjotuissa käsikirjoituksissa: kirjoitusten tarkastelu paljastaa, että alalle on kasvanut tutkijoiden sukupolvi, joka tekee kiintoisaa ja arvokasta suomen kielen tutkimusta mutta ei välttämättä hallitse kielen normeja. Nämä tutkijat ovat varsin hyvin perillä teoreettisista virtauksista ja sitovat tutkimuksensa alaa koskevaan kansainväliseen keskusteluun. Heiltä saattaa kuitenkin esimerkiksi puuttua innostus alan suomenkielisen terminologian kehittelyyn. Sopivalla tavalla herättelemällä voi kiinnostus tällaiseenkin tieteelliseen vaikuttamiseen virotta. Monia tekstilingvistiikan ja diskurssianalyysin oppeja voi soveltaa muokatessaan kirjoitusta toimivammaksi, ja lauseanalyysistä on hyötyä, kun tarkkaa välimerkityksen loogisuutta.

Ison suomen kieliopin kirvoittamassa keskustelussa Ritva Hartzell (Helsingin Sanomat 4.1.2005) kirjoitti siitä, kuinka hänelle, työläiskodin kasvatille, koulussa iskostetut normit avasivat oven täysivaltaiseksi yhteiskunnan vaikuttajaksi. Normien opetus voidaan siis nähdä kansalaisyhteisyydenä. Samaan tapaan voidaan ajatella, että normien ja erityisesti niiden takana olevien — usein deskriptiiviseen perustutkimukseen pohjaavien — perustelujen hallinta on suomen kielen ammattilaisen kansalaistaito, jonka harjaannuttamisen voi istuttaa osaksi omaa ammatillista kehittymistään. Tällainen ammattilainen voi vastata maallikkojen mieltä polttaviin kysymyksiin paitsi kertaamalla normin — esimerkiksi sen, että liittoaikamuodoissa passiivin tunnusaines liitetään ainoastaan partisiippiin, ei *olla*-verbiin — myös pohtimalla normin kuvaamaa kielenilmiötä — niin sanottua kaksoispassiivia — ja siinä ilmenevää variaatiota.

Virittäjä on ryhtynyt julkaisemaan alan väitöksenalkajaislehtiä painetun lehden elektronisina liitteinä verkkosivuillaan. Verkkojulkaiseminen mahdollistaa äänen tai kuvan käyttämisen osana lektiota, kuten on tehty esimerkiksi tämän numeron liitteenä ilmestyvässä Päivi Rainõn viittomakielisiä henkilönnimiä koskevassa lektiolla. Käykääpä tutustumassa!

Samalla liitytte verkkosivujemme kävijöiden monikymmentuhantiseen joukkoon. Viime vuoden aikana sivuillamme käytiin nimittäin yli 50 000 kertaa, ja määrän odotetaan entisestään kasvavan kuluvana vuonna. Toivomme palautetta lektiouudistuksesta samoin kuin muustakin verkkosivujen kehittämistyöstä, johon lehden verkkotoimittaja Toni Suutari on paneutunut.

Virittäjän toimitus uudistuu: kolmivuotisen yhteisen päätoimittajakautemme umpeututtua Susanna Shore on vetäytynyt päätoimittajan tehtävistä. Kiitän Susannaa hyvästä työtoveruudesta ja työstä Virittäjän ja samalla koko tiedeyhteisön hyväksi. Toimitukseen on kutsuttu Minna Jaakola varapäätoimittajaksi. Samalla on jaettu töitä siten, että vastaan ensi sijassa artikkeliosastosta ja muiden osastojen kirjoituksista, mikäli niissä käytetään arviointimenettelyä; Minna Jaakola puolestaan vastaa muista osastoista. Äidinkielen opetuksen toimittaja Sara Routarinne ja kirjallisuustoimittajat Suvi Honkanen ja Johanna Vaattovaara ovat myös siirtyneet pois; kaikkia heitä kiitän Virittäjän hyväksi tehdystä työstä. Toimitukseen ovat liittyneet Minna Harmanen äidinkielen opetuksen toimittajaksi ja Hanna Lappalainen ja Kaarina Pitkänen kirjallisuusosaston toimittajiksi. Tervetuloa mukaan! ■

MARJA-LIISA HELASVUO